

Litteratur -og bokliste Psykisk helsearbeid og rusarbeid Deltid/nettbasert med samlinger FHH14D

Emne 1: 74HH14F Felles grunnlag for fagskoleutdanningene i helse- og sosialfagene	Litteratur
<p>1a. Etikk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menneskesyn og menneskeforståelse • Verdier og verdioppfatninger, livssyn • Etikk og moral, etiske dilemmaer • Etisk refleksjon og refleksjonsmodeller • Menneskerettighetene • Samfunnsmessige perspektiv og utfordringer i helse- og oppvekstsektoren sett i forhold til verdier og normer • Yrkesetikk • Taushetspliktens etiske sider • Makt, tvang og kontroll 	<p>Grasaas, K. G., Sjursen, M. og Stordalen, J. (2019). Fag, etikk og kommunikasjon. Cappelen Damm Akademisk <i>Kap. 1, 7, 8, 9, 10, 11</i> ISBN: 978-82-02-61662-5</p> <p>Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. <i>Kap. 44</i> ISBN: 978-82-05-51670-0</p>
<p>1b. Kommunikasjon og samhandling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikasjonsteori • Konflikthåndtering • Tverrkulturell samhandling og kommunikasjon • Samhandling i smågrupper og i organisasjoner • Relasjonskompetanse • Veiledningsteori og veiledning 	<p>Grasaas, K. G., Sjursen, M. og Stordalen, J. (2019). Fag, etikk og kommunikasjon. Cappelen Damm Akademisk <i>kap. 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21</i> ISBN: 978-82-02-61662-5</p> <p>Anbefalt tillegglitteratur:</p> <p>Røkenes, O. H., & Hanssen, P.-H. (2012). Bære eller briste: Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker. Fagbokforlaget <i>Kap. 1-3</i> ISBN: 978-82-450-1303-0</p> <p>Eide, H. og Eide, T. (2017). Kommunikasjon i relasjoner: personorientering, samhandling, etikk. Gyldendal Norsk Forlag AS <i>Kap. 1</i> ISBN: 978-82-05-50056-3</p>

Emne 1: 74HH14F Felles grunnlag for fagskoleutdanningene i helse- og sosialfagene	Litteratur
<p>1c. Lover og forskrifter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samfunnets og velferdsstatens utvikling, helse- og oppvekstpolitiske prioriteringer • Lovverket som regulerer helse- og sosialsektorens virkefelt • Helse- og sosialsektoren på kommunalt, regionalt og statlig nivå • Offentlig og privat ansvar og omsorg • Økonomi og finansiering • Kvalitetssikring, intern kontroll og kvalitetsutvikling 	<p>Nettressurs – Lovdata Aktuelle lovverk innen helse- og oppvekstsektoren http://www.lovdata.no</p> <p>Helsedirektoratet ulike rapporter</p>
<p>1d. Sosiologi og psykologi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Familien som sosial og kulturell institusjon • Helse- og sosial ulikhet og kulturelt mangfold • Roller, makt og avmakt • Utviklingsteorier, livsløpet • Emosjoner, behov og motivasjon • Kriser og forsvarsmekanismer • Gruppesykologi og nettverksteori 	<p>Helgesen, Leif A, Grasaas, Kari K og Sjursen Kari (2020). Psykologi og sosiologi. Cappelen Damm Akademisk <i>Kap. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ISBN: 978-82-02-42134-2</i></p>

Emne 2: 74HH14G Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid	
2a. Generell kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid <ul style="list-style-type: none"> • Psykiske lidelser og ruslidelser i et helhetsperspektiv (biologiske, psykologiske, sosiale og eksistensielle perspektiver) • Psykiske lidelser og ruslidelser i et samfunnsperspektiv • Avhengighet 	Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. <i>Kap. 1-5, 51 ISBN: 978-82-05-51670-0</i>
2b. Helsefremmende og forebyggende arbeid <ul style="list-style-type: none"> • Fysisk og psykisk helse • Livsstil og egenomsorg • Sosialt nettverk, lærings- og oppvekstmiljø • Forebyggende arbeid/ tidlig intervensjon • Arbeid med barn og unge • Brukermedvirkning, Empowerment, mestring • Fysisk aktivitet og ernæring • Marginalisering 	Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. <i>Kap. 1-6, 21, 23, 24, 25, 26, 31, 46,47 ISBN: 978-82-05-51670-0</i>
2c. Kommunikasjonsprosessen, relasjonskompetansen <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikasjonsprosessen • Formidlingsmåter • Veiledning overfor pasienter/ brukere, pårørende, familie, barn og ungdom • Flerkulturell forståelse i kommunikasjon og samhandling – bruk av tolk • Konflikter og møte med vold, trusler, tvang og makt • Sorg, tap og krisereaksjoner 	Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. <i>Kap. 7 ISBN: 978-82-05-51670-0</i> Grasaas, K. G., Sjursen, M. og Stordalen, J. (2019). Fag, etikk og kommunikasjon. Cappelen Damm Akademisk <i>Kap. 12-18, 20-21 ISBN: 978-82-02-61662-5</i> Helgesen, Leif A, Grasaas, Kari K og Sjursen Kari (2020). Psykologi og sosiologi. Cappelen Damm Akademisk <i>Kap. 5 ISBN: 978-82-02-42134-2</i> Anbefalt tillegglitteratur: Røkenes, O. H., & Hanssen, P.-H. (2012). Bære eller briste: Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker. Fagbokforlaget <i>Kap. 1-3 ISBN: 978-82-450-1303-0</i>
2d. Etske og juridiske utfordringer <ul style="list-style-type: none"> • Yrkesetiske og personlige utfordringer • Holdninger og etiske dilemmaer • Lovverk, rettsikkerhet og menneskeverd • Tvang og alternativer, behandlingsmessige og etiske aspekter 	Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. kap. 44, 52, 53 ISBN: 978-82-05-51670-0 Nettressurs: – Lovdata Aktuelle lovverk innen helse- og oppvekstsektoren http://www.lovdata.no

Emne 3: 74HH14H Fagspesifikk kunnskap om brukergruppene	
<p>3a. Psykiske lidelser og ruslidelser, særtrekk og relaterte tilstander</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samtidig ruslidelse og psykisk lidelse (ROP- lidelser) • Rusmidlenes virkning og skadevirkning • Somatiske og psykiske lidelser som følger av rusmiddelmisbruk • Psykotiske tilstander • Affektive lidelser, stemningslidelser • Angst og traumer med sammensatte årsaker, PTSD • Spiseforstyrrelser • Personlighetsforstyrrelser • Selvmord, selvmordsforsøk og selvskading • Utviklingsforstyrrelser, atferdsforstyrrelser og følelsesmessige forstyrrelser som oppstår i barndom og ungdomsalder 	<p>Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. <i>Kap. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16,17,18, 19, 21</i> ISBN: 978-82-05-51670-0</p>
<p>3b. Barn, ungdom, forebygging og tidlig intervensjon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Normalutvikling og tidlige tegn på avvik • Sosial kompetanse • Problematferd, mobbing, vold, kriminalitet • Barn som pårørende 	<p>Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. <i>Kap. 21, 48</i> ISBN: 978-82-05-51670-0</p>
<p>3c. Alderspsykiatri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aldring og sårbarhet for psykiske lidelser • Demens • Sykdommer som fører til demens; Alzheimers sykdom, alkoholbetinget demens • Psykiske lidelser hos eldre 	<p>Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. <i>Kap. 22</i> ISBN: 978-82-05-51670-0</p> <p>Nettressurs: Aldring og Helse - www.aldringoghelse.no</p>

Emne 4: 74HH14I Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering	
<p>4a. Relasjonskompetanse og brukermedvirkning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samhandling med mennesker med psykiske lidelser og/eller ruslidelser • Relasjonskompetanse/empati • Etablering, opprettholdelse, avslutning av en relasjon • Etiske sider ved samhandling • Konfliktforebygging, konflikthåndtering 	<p>Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. <i>Kap. 7, 47</i> ISBN: 978-82-05-51670-0</p> <p>Grasaas, K. G., Sjørnsen, M. og Stordalen, J. (2019). Fag, etikk og kommunikasjon. Cappelen Damm Akademisk <i>Kap. 20</i> ISBN: 978-82-02-61662-5</p> <p>Anbefalt tilleggslitteratur: Røkenes, O. H., & Hanssen, P.-H. (2012). Bære eller bryte: Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker. Fagbokforlaget <i>Kap. 1-3</i> ISBN: 978-82-450-1303-0</p>
<p>4b. Behandling og oppfølging</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prinsipper, mål og metoder for kartlegging • Forebyggende programmer og tiltaksmodeller • Behandlingsmodeller • Habilitering og rehabilitering • Individuell plan • Motiverende intervju / endringsfokustert rådgivning • Legemiddelassistert rehabilitering • Oppsøkende virksomhet / utekontaktarbeid • Nettverksarbeid 	<p>Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. <i>Kap. 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45</i> ISBN: 978-82-05-51670-0</p> <p>Forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinator https://lovdata.no/forskrift/2011-12-16-1256</p> <p>Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven) https://lovdata.no/lov/1999-07-02-63</p>

Emne 4: 74HH14I Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering	
<p>4c. Miljøarbeid og Aktiv omsorg</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fritidstiltak, fritidsassistanse • Boligsosialt arbeid, bistand og oppfølging i egen bolig • Aktivitet og trening • Læringsbaserte tiltak • Arbeidsrettede tiltak og aktiviteter • Daglige gjøremål/ aktiviteter (ADL) • Likemannsarbeid og selvhjelpsgrupper 	<p>Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. <i>Kap. 24, 25, 26, 37, 49, 50, 51</i> ISBN: 978-82-05-51670-0</p> <p>Nettressurser: Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken (2021-2024) alle-trenger-et-trygt-hjem-nasjonal-strategi-for-den-sosiale-boligpolitikken-2021-2024-2.des.20.pdf (regjeringen.no)</p> <p>Andre relevante rapporter og styringsdokumenter</p>
<p>4d. Yrkesutøvelse og arbeidsverktøy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yrkesrolle, identitet • Relasjonskompetanse, gruppeprosesser og arbeidskultur/arbeidsmiljø • Metoder og verktøy for kvalitetsforbedring 	<p>Gonzalez, M. T. (2020). Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. <i>Kap. 36</i> ISBN: 978-82-05-51670-0</p> <p>Grasaas, K. G., Sjursen, M. og Stordalen, J. (2019). Fag, etikk og kommunikasjon. Cappelen Damm Akademisk <i>Kap. 15</i> ISBN: 978-82-02-61662-5</p> <p>Helgesen, Leif A, Grasaas, Kari K og Sjursen Kari (2020). Psykologi og sosiologi. Cappelen Damm Akademisk <i>Kap. 10</i> ISBN: 978-82-02-42134-2</p> <p>Nettressurser: Yrkesetiske retningslinjer for helsefagarbeidere Yrkesetiske retningslinjer for helsefagarbeidere (delta.no) https://www.fagforbundet.no/fag/etiske-retningslinjer/</p> <p>Kunnskapsbasert praksis Kunnskapsbasertpraksis.no - Helsebiblioteket</p> <p>Arbeidstilsynet https://www.arbeidstilsynet.no/hms/roller-i-hms-arbeidet/arbeidstakers-plikter/slik-kan-du-bidra-til-et-godt-arbeidsmiljo/</p> <p>Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten https://lovdata.no/forskrift/2016-10-28-1250</p>

Emne 4: 74HH14I Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering	
4e. Samhandling og koordinering av tjenestetilbudene <ul style="list-style-type: none"> • Aktører i behandlingsforløpet • Organisering, rollefordeling og tverrfaglig samarbeid mellom aktører og tjenestenivåer/ samhandlingsmodeller • Organisasjon og ledelse • E-helse 	<p>Nasjonale helse- og samhandlingsplan 2024–2027 https://www.regjeringen.no/contentassets/4e5d9e6c63d24cd7bdab5d8c58d8adc4/no/pdfs/stm202320240009000dddpdfs.pdf</p> <p>Helhetlig pasientforløp https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/oppfolging-av-personer-med-store-og-sammensatte-behov/helhetlige-pasientforlop#hva-er-helhetlige-pasientforlop</p> <p>Oppfølging av personer med store og sammensatte behov https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/oppfolging-av-personer-med-store-og-sammensatte-behov</p> <p>Hva er nasjonale pasientforløp for psykisk helse og rus? https://www.helsenorge.no/psykisk-helse/pasientforlop-for-psykisk-helse-og-rus/</p> <p>E-helse Helsedirektoratet (ehelse.no)</p>

Emne 5 74HH14J Praksis	
Praksis	All tidligere litteratur vil være sentral i praksis.

Emne 6 74HH14K Hovedprosjekt	
Hovedprosjekt	All tidligere litteratur vil være sentral i hovedprosjekt.